

Lekcja 12

18 grudnia

KSIĘGA POWTÓRZONEGO PRAWA W NOWYM TESTAMENCIE

Tekst przewodni: Mt 4,4.

Zakres studium: Mt 4,1-11, por. Pwt 8,3; Ga 3,1-14; por. Pwt 27,22—26; Dz 3,22, por. Pwt 18,15-19; Hb 10,28-31, por. Pwt 17,2-6; 19,15; 32,35-36.

Część I: Przegląd

Księga Powtórzonego Prawa jest jedną z czterech ksiąg *Starego Testamentu* (obok *Księgi Rodzaju*, *Księgi Psalmów* i *Księgi Izajasza*) najczęściej cytowanych w *Nowym Testamencie*. Według biblistów, *Księga Powtórzonego Prawa* jest księgą starotestamentową najczęściej cytowaną przez Jezusa, zwłaszcza w ważnych chwilach w Jego mesjańskiej misji. Powodem takiej popularności *Księgi Powtórzonego Prawa* wynika z tego, iż jest ona napisana w formie kazania, ma pedagogiczną wymowę i teologiczną głębię. Mojżesz nie tylko cytuje przepisy prawa, ale także omawia je, wyjaśniając ich teologiczną treść i głębię intencji, aby zastosować je do życia Izraelitów.

Księga Powtórzonego Prawa zawiera wiele nauk, które stanowią teologiczne podstawy chrześcijańskiej wiary. Znajdujemy w niej teologiczne napięcie między rygorem prawa a dobrą nowiną łaski Bożej. To z niej Paweł zaczerpnął fakt, iż prawo ukazuje grzech (Rz 7,7), sprawiedliwość jest wyłącznie przez wiarę (Rz 1,17; 10,6-8.17; por. Pwt 30,12-14) oraz nadzieję, że pewnego dnia lud Boży połączy się w jedno z wierzącymi spośród pogan (Rz 15,10; por. Pwt 32,43). Dlatego rola *Księgi Powtórzonego Prawa* w *Starym Testamencie* jest porównywana do roli *Listu do Rzymian* w *Nowym Testamencie*.

Tematy lekcji

- **Napisano.** Jezus posługiwał się Słowem Bożym.
- **Życie przez Słowo.** Głęboka lekcja o tym, gdzie ludzie znajdują źródło życia i istnienia.
- **Prawo i łaska.** Jak *Nowy Testament* posługuje się *Księgą Powtórzonego Prawa* w celu objaśnienia prawa i łaski.
- **Prorok jak Mojżesz.** Jezus wskazuje *Księgę Powtórzonego Prawa*, która wskazuje na Niego.

Część II: Komentarz

Studium *Księgi Powtórzonego Prawa* z perspektywy *Nowego Testamentu* dostarcza spójnego i zrównoważonego materiału teologicznego. Z księgi tej uczymy się o żywotnej potrzebie Słowa Bożego, przez które powinniśmy żyć. Docenimy wartość zasady „Napisano” i konieczność studiowania Słowa Bożego. Lepiej zrozumiemy związek prawa i łaski i ich rolę w naszej więzi ze sprawiedliwymi i miłującym Bogiem. W końcu, z wiarą przyjmujemy mesjańskie proroctwa.

„Napisano” (Mt 4,4)

Fakt iż Jezus posługiwał się Słowem Bożym, poprzedzając cytaty z *Księgi Powtórzonego Prawa* słowem „Napisano” (Mt 4,4), wyraźnie wskazuje, że księga ta zajmuje ważne miejsce w zbiorze natchnionych pism. Jest to techniczne wyrażenie używane już w czasach starotestamentowych (Joz 1,8; 1 Krl 2,3; Ne 10,34 itd.), a potem w *Nowym Testamencie* (Mk 9,13; Dz 1,20; 1 Kor 1,19 itd.) w celu odwołania się do autorytetu *Pisma Świętego*. Bierna forma czasownika wskazuje gramatyczną intencję wskazującą boski podmiot związany z tymi pismami.

Ciekawe, że nie tylko Jezus, ale także szatan odwoływał się do *Pisma Świętego*, także posługując się słowem „Napisano” poprzedzającym cytaty. Ale jedynie Jezus wskazywał na Boga, nie szatan. Diabeł kierował uwagę na cud, ale pomijał Boga w swojej „teologii”. Jezus skupiał uwagę na Bogu, który jedynie jest godny czci (Mt 4,10). Okazuje się, że można dobrze znać *Pismo Święte* i często je cytować, a jednak ignorować a nawet odrzucać Boga, który je natchnął.

Życie przez Słowo

Kiedy pod koniec czterdziestodniowego postu na pustyni Jezus był kuszony przez szatana, by zamienić kamienie w chleb (aluzja do cudu manny), zacytował fragment z *Księgi Powtórzonego Prawa*, w którym Mojżesz mówi Izraelitom pod koniec ich czterdziestoletniego pobytu na pustyni: „Nie samym chlebem żyje człowiek, ale każdym słowem, które pochodzi z ust Bożych” (Mt 4,4; por. Pwt 8,3). Werset ten dotyczy oczywiście Słowa Bożego w takim sensie, w jakim rozumiano to wyrażenie w greckim przekładzie *Starego Testamentu* (zwanym *Septuagintą*) cytowanym w greckim *Nowym Testamencie*. Jednak hebrajski tekst wskazuje więcej niż słowa wychodzące z ust Boga. Hebrajski tekst mówi dosłownie: „Człowiek żyć będzie wszystkim, co wychodzi z ust Boga” (zob. Pwt 8,3).

Hebrajski werset nawiązuje także do stworzenia człowieka (Rdz 2,7). Mojżesz podkreślił, że to z ust Boga, a nie samego technienia ludzie otrzymali życie. Było bardzo ważne, by Izraelici zrozumieli tę lekcję. Przywykli do tego, że manna regularnie spada na ziemię i zaczęli zapominać, że wszystko zawdzięczają Bogu. Jezus przypomniał szatanowi, że nie liczy się nawet moc czynienia cudów, ale jedynie osoba Boga.

Prawo i łaska

Podobnie jak *Księga Powtórzonego Prawa*, apostoł Paweł wywyższa zarówno prawo, jak i łaskę, choć ostrzega także przed błędnym rozumieniem jednego i drugiego. Kiedy Paweł mówi o przekleństwie zapisanym w *Księdze Powtórzonego Prawa* przeciwko tym, którzy przestrzegają prawa (Ga 3,10; por. Pwt 27,26), podkreśla, że prawo samo w sobie nikogo nie zbawia. W *Liście do Galatów* stwierdza, że nie należy ufać prawu w kwestii zbawienia, gdyż rygor prawa jedynie wskazuje, iż ludzie zasługują na śmierć. Ich ludzkie starania, by być posłusznymi prawu, są z góry skazane na niepowodzenie. Paweł stwierdza jednak: „Kto go wypełni, przezeń żyć będzie” (Ga 3,12), mając na myśli prawo mojszowe (Pwt 4,1; por. Kpł 18,5).

Powód tego paradoksu leży nie tylko w wartości prawa, ale także w wierze w łaskę Bożą: „Sprawiedliwy z wiary żyć będzie” (Ga 3,11). Zasada ta została zaczerpnięta z Rdz 15,6. Paweł wyjaśnia tę „sprzeczność” i podaje klucz do niej: „Chrystus wyzwolił nas z tego przekleństwa Prawa” (Ga 3,13 BKR) - przekleństwa, które wyływa z nieposłuszeństwa. Paweł nie sugeruje odrzucenia prawa. Przeciwnie, podkreśla potrzebę jego istnienia. Choć powinniśmy żyć zgodnie z prawem, to właśnie życie w wierności prowadzi nas do wiary w Jezusa Chrystusa, który umarł za upadki grzeszników. Jednak jeśli polegalibyśmy wyłącznie na naszych uczynkach prawa, byłibyśmy skazani na cierpienie przekleństwa, pozbawieni wymiaru miłosierdzia (Hb 10,28; por. Pwt 17,2-6; 19,15; Hb 10,30; por. Pwt 32,35-36). Jeszcze gorzej byłoby, gdybyśmy zlekceważyli miłosierdzie Boga i w ten sposób odrzucili czy „obrazili” Ducha łaski, która została ukazana w ofierze Jezusa na krzyżu (Hbr 10,29).

Prorok jak Mojżesz

Kiedy w natchnieniu Mojżesz przepowiedział przyjście proroka podobnego do niego (Pwt 18,15-19), miał na myśli nie tylko to, że po nim pojawią się kolejni prorocy. Prorocy istnieli zresztą także przed Mojżeszem (Rdz 20,7; 37,5-9; Lb 11,25). Mojżesz mówił o przyszłym Mesjaszu, którego przepowiadali późniejsi prorocy. Zwróć uwagę, że podobne wyrażenie - „wzbudzę potomka” - zostało użyte w innym miejscu *Starego Testamentu* w celu opisanego mającego przyjść Mesjasza, a jednocześnie nawiązywało do wcześniejszego prorocstwa Mojżesza (2 Sm 7,12). Zatem kiedy Jezus przyszedł i dokonał nadzwyczajnego cudu rozmnożenia chleba, Żydzi natychmiast przypomnieli sobie cud mанны i uznali, że oto przybył prorok podobny do Mojżesza (J 6,14). Nic dziwnego, że Piotr i Szczepan, znając prorocstwa mesjanistyczne, posłużyli się nimi jako argumentem, aby przekonać ówczesnych Żydów oczekujących przyjścia Proroka jak Mojżesz (Dz 3,22-23).

Część III: Zastosowanie

Jak stosujesz *Pismo Święte*?

Rozważ poniższe przypadki dobrej znajomości *Pisma Świętego* połączonej z lekceważeniem jego natchnionego charakteru:

- **Zastosowanie hermeneutyczne.** Niektórzy mogą kwestionować historyczne, etyczne i teologiczne prawdy zawarte w tekście biblijnym i interpretować *Pismo Święte* z punktu widzenia kulturowych założeń (teorii ewolucji, nacisków społecznych i politycznych itd.). Dlaczego tego rodzaju myślenie jest zagrożeniem dla wiary? Jakie jest z tego wyjście?

- **Zastosowanie egzystencjalne.** Według niektórych, *Pismo Święte* nie dotyczy naszego osobistego i zawodowego życia, jakby Bóg *Biblii* (zarówno *Starego Testamentu*, jak i *Nowego Testamentu*) był Bogiem innego czasu, nie mającym nic wspólnego z naszym codziennym życiem i pracą. Jak osoba mająca egzystencjalne podejście do życia może postrzegać *Biblię* i Boga bardziej osobiście?

Jak przestrzegasz biblijnego prawa?

- **Sobota.** Co możesz zrobić, by od początku tygodnia przygotować się na nadchodzącą sobotę, aby przeżyć ten dzień jako czas radości, dar Boży dla ciebie, a nie jako uciążliwy obowiązek?

- **Dziesięcina.** Czy czujesz się zawiedziony, kiedy musisz odłożyć część swoich dochodów dla Boga? Dlaczego tak się czujesz? Co możesz zrobić, by zmienić swoją postawę w kwestii oddawania dziesięciny?

Jak rozumiesz prorocstwa mesjanistyczne?

Omówcie następujące punkty:

- Jako prawdziwe przepowiednie, zgodnie z tym, jak rozumeli je prorocy.
- Jako refleksje odnoszące się jedynie do ówczesnej sytuacji.
- Jako prorocstwa o podwójnym zastosowaniu (ówczesnym i przyszłym), reinterpretowane przez pisarzy nowotestamentowych.

